

MIREK ČEJKA ŠEDESÁTNÍKEM

Odborný asistent katedry českého jazyka, slovanské, indoevropské a obecné jazykovědy na filozofické fakultě MU v Brně PhDr. Mirek Čejka se dožívá svých šedesátin 31. srpna 1989. Rodák z Bystřice p. H. přišel po maturitě na valašskomeziříčském gymnáziu r. 1949 na filozofickou fakultu v Brně a vystudoval na ní češtinu a ruštinu. Na utváření jeho odborného profilu tu silně zapůsobila učitelská činnost i vědecké dílo zejména profesorů A. Kellnera, F. Trávníčka a J. Kurze, ale též V. Machka, u něhož Čejka souběžně se svými základními studijními předměty poslouchal indoevropéistiku a obecnou jazykovědu. Po absolutoriu fakulty (1953) působil jubilant nějakou dobu jako učitel na školách 2. cyklu, poté se stal vědeckým pracovníkem v brněnské pobočce akademického Ústavu pro jazyk český a od r. 1959 je členem bohemistické katedry na filozofické fakultě UJEP s dvojnásobným přerušením při lektorátech českého jazyka a literatury v zahraničí: v letech 1956—58 v Ústavu cizích jazyků v Pekingu a v letech 1966—68 na Škole slovanských a východoevropských studií při londýnské univerzitě. Čínského i anglického pobytu využil talentovaný lingvista k rozšíření svých jazykových znalostí i odborné lingvistické výzbroje: v Číně zvládl základy čínštiny a na domovské katedře je od té doby systematicky rozvíjí, v Londýně pak kromě upevnění praktických řečových dovedností v angličtině prohloubil své vzdělání lingvisticky teoretické účastí na seminářích Quirkových a Hallidayových.

Pro svou zvědavost a dychtivost poznávací a pro dynamický, živý a neuzavřený způsob myšlení se Čejka ve svém vědeckém díle prezentuje v překvapující mnohorozměrnosti tematické, koncepčně teoretické i pracovní metodologické. Uplatňuje především postupy přísně synchronní analýzy při porovnávání nepřibuzných jazyků se značně odlišnou strukturou i při popisu jazyků jednotlivých, zvl. současné češtiny; z jazykovědných disciplín pěstuje lexikologii, sémantiku a onomastiku i syntakto-

logii, k předmětu zkoumání přistupuje z aspektu sémiotického, pragma-lingvistického, interlingvistického i sociolingvistického. Na druhé straně je rovněž výborně poučen v metodách jazykovědy historickosrovnávací, takže mohl kvalifikovaně přispět k řešení otázek geneze a klasifikace slovanských jazyků, dále k problematice indoevropelstické, ale zejména též nostratické. Sérií jubilejních medailonků, v nichž zhodnotil dílo předních lingvistů světových i našich, přispěl Čejka i k historiografii jazykovědy.

Vedle studií čistě lingvistických osvědčil jubilant také schopnost trpělivé práce filologické; jejím vyvrcholením je edice Blahoslavovy Gramatiky české (B. 1989, spolu s D. Šlosarem), opatřená zevrubným znaleckým komentářem. Tento vědecký čin daleko překračuje úzké hranice specializované filologie, neboť představuje podstatný vklad do poznání nejen dějin naší mateřštiny, ale českého duchovního života a národního sebeuvědomění vůbec.

Čejka se ani jinak nevyhýbá časově náročné „černé“ práci, jak svědčí jeho prakticky zaměřený výkon na poli sinologické lexikografie.

Pro potřeby svých posluchačů vydal jubilant teoreticky vytříbené a přitom srozumitelně a elegantně formulované učební texty *Jazyk a jazykověda 1. Úvod do studia jazyka pro bohemisty* (P. 1974, spoluautor) a *Úvod do studia jazyka pro bohemisty* (P. 1981, 1987²), protože také rád a dobře učí. Jako nedoktrinální typ nenutí svým posluchačům autoritativně hotové poučky, ale organizuje své přednášky a cvičení jako tvořivý a napínavý poznávací akt.

Přejeme mladému šedesátníkovi, aby si i nadále zachoval svou radost z poznání, nekonvenčnost pohledu na jazyk i svěží didaktickou komunikativnost.

Radoslav Večerka